

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 434/08-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť R. M., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo 6/2008-26 z 11. februára 2008, a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 1 Tpo 6/2008-26 z 11. februára 2008 porušil základné právo R. M. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. R. M. priznáva primerané finančné zadošťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. R. M. priznáva úhradu trov konania v sume 356,40 € (slovom tristopäťdesiatšesť eur a štyridsať centov), ktoré je Krajský súd v Žiline povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. T. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 434/08 z 27. novembra 2008 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť R. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci ochrany základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v rozsahu, v akom sťažovateľ namietol ich porušenie rozhodnutím Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tpo 6/2008-26 z 11. februára 2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 29/08 z 25. januára 2008 bol vzatý do väzby s tým, že väzba začala plynúť od 22. januára 2008. Pri výsluchu požiadal o ustanovenie obhajcu vzhľadom na to, že bol vzatý do väzby. Obhajkyňa mu bola ustanovená okresným súdom až opatrením z 28. januára 2008. Uvedené uznesenie bolo obhajkyňi doručené 4. februára 2008. Proti uzneseniu okresného súdu podal sám sťažovateľ sťažnosť v ústave na výkon väzby 29. januára 2008. Krajský súd uznesením č. k. 1 Top 6/2008-26 z 11. februára 2008 na neverejnom zasadnutí rozhodol o jeho sťažnosti tak, že ju zamietol z toho dôvodu, že ju podal oneskorene.

Keďže opatrenie okresného súdu obhajkyňi na jeho obhajobu bolo dourčené až 4. februára 2008, nemohla byť prítomná na výsluchu a rozhodnutí o jeho vzatí do väzby

25. januára 2008, čo považuje za porušenie svojich práv, pretože dôvod nutnej obhajoby vznikol už v uvedený deň – 25. januára 2008. Lehota na podanie sťažnosti mu plynula, podobne ako obhajkyňi 5. februára 2008 (keď jej bolo doručené uznesenie o jej ustanovení za obhajkyňu 4. februára 2008) a posledný deň na podanie opravného prostriedku bol 7. február 2008. Za tých okolností bolo rozhodnutie krajského súdu v rozpore so zákonom, keď uviedol, že posledným dňom na podanie sťažnosti bol 28. január 2008.

Sťažovateľ doplnil sťažnosť, ktorá bola ústavnému súdu doručená 27. mája 2008 tak, že žiadal, aby ústavný súd vyniesol rozhodnutie, ktorým zruší uznesenie krajského súdu z 11. februára 2008 a prikáže okamžité prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu, pretože krajský súd odmietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby.

Sťažovateľ 4. augusta 2008 doručil ústavnému súdu ďalšie doplnenie sťažnosti, v ktorom uviedol, že uznesením okresného súdu pod sp. zn. 0 Tp 29/2008 z 24. júna 2008 bol prepustený z väzby na slobodu, preto vzal späť svoj návrh týkajúci sa rozhodnutia o prepustení z väzby.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Základné právo R. M. na osobnú slobodu priznané čl. 17 ods. 1, 2, 5 Ústavy SR a na spravodlivý proces priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo/6/2008-26 z 11. 02 2008 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo/6/2008 -26 z 11. 02. 2008 sa zrušuje a ukladá Krajskému súdu v Žiline, aby vo veci konal a rozhodol.

3. R. M. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk..., ktoré je Krajský súd v Žiline povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Žiline je povinný v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu nahradiť trovy konania R. M. na účet právnej zástupkyňi JUDr. T. P., vedený v S., a. s... tak ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu SR.“

Sťažovateľ a ani krajský súd nežiadali vo veci ústne pojednávanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Ústavný súd z obsahu zápisnice o výsluchu obvineného z 25. januára 2008 sp. zn. 0 Tp 29/2008 zistil, že sťažovateľ po vyhlásení uznesenia o vzatí do väzby a po poučení o opravnom prostriedku uviedol, že „*si nechám čas na rozmyslenie*“, či podá opravný prostriedok.

Okresný súd opatrením sp. zn. 0 Tp 29/2008 z 28. januára 2008 ustanovil podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi obhajkyňu JUDr. E. L. Predmetné opatrenie bolo obhajkyňi doručené 1. februára 2008. Uznesenie okresného súdu o vzatí do väzby sťažovateľa bolo ustanovenej obhajkyňi doručené 4. februára 2008.

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 29/2008 z 25. januára 2008 o vzatí sťažovateľa do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú odovzdal na prepravu u riaditeľa Ústavu na výkon väzby v Ž. 29. januára 2008. Podľa prezenčnej pečiatky okresného súdu táto sťažnosť bola okresnému súdu doručená 1. februára 2008.

O podanej sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd na neverejnom zasadnutí 11. februára 2008 uznesením sp. zn. 1 Tpo 6/2008 tak, že podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sťažnosť zamietal. Z obsahu citovaného uznesenia krajského súdu ústavný súd zistil, že krajský súd podanú sťažnosť zamietol z formálneho dôvodu ako podanú oneskorene, pričom už neskúmal vecnú stránku napadnutého uznesenia. Podľa názoru krajského súdu sťažovateľovi uplynula trojdňová lehota na podanie sťažnosti 28. januára 2008, pričom sťažovateľ podal sťažnosť až 29. januára 2008.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že rozhodnutím krajského súdu bolo porušené jeho

- základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy,
- základné právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

1. Základné právo na osobnú slobodu

Sťažovateľ dôvodnosť namietaného porušenia práva na osobnú slobodu skutkovo dôvodil tým, že sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podal 29. januára 2008, pričom krajský súd, ktorý rozhodoval o podanej sťažnosti, ju zamietol s odôvodnením, že bola podaná oneskorene, pretože zákonná trojdňová lehota mala uplynúť už 28. januára 2008.

Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta, že v posudzovanom prípade bolo sťažovateľovi oznámené uznesenie o vzatí do väzby jeho vyhlásením 25. januára 2008, avšak ustanovenej obhajkyňi bolo oznámené až doručením uznesenia o vzatí do väzby 4. februára 2008. Obhajkyňa sťažovateľa teda bola ustanovená až po rozhodnutí sudkyne pre prípravné konanie o vzatí do väzby, z čoho vyplýva, že nemohla byť prítomná pri vyhlásení uznesenia o vzatí do väzby.

Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že podľa ustanovenia § 187 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku začala plynúť lehota na podanie sťažnosti jemu aj jeho obhajkyňi 5. februára 2008, pričom posledný deň lehoty na podanie opravného prostriedku pripadol na 7. február 2008. Na základe uvedeného sťažovateľ dôvodí, že krajský súd si nesprávne vyložil ustanovenie § 185 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, keď dospel k záveru, že posledným dňom podania sťažnosti bol 28. január 2008. Na základe uvedeného sťažovateľ právne uzatvára, že rozhodnutie krajského súdu je nezákonné, keď zamietol jeho sťažnosť ako podanú oneskorene, a bol nesprávny aj jeho postup, keď neskúmal správnosť napadnutého uznesenia z inej stránky, ako mu to ukladá ustanovenie § 192 ods. 1 Trestného poriadku.

Zákonná úprava vzťahujúca sa na posudzovanú vec je obsiahnutá v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

V zmysle ustanovenia § 179 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie treba oznámiť osobe, ktorej sa priamo týka, ako aj osobe, ktorá naň dala svojím návrhom podnet; uznesenie súdu sa oznámi aj prokurátorovi. Oznámenie sa robí buď vyhlásením uznesenia v prítomnosti toho, komu treba uznesenie oznámiť, alebo doručením rovnopisu uznesenia.

V zmysle ustanovenia § 179 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave, treba uznesenie, proti ktorému je prípustná sťažnosť, oznámiť obvineným a jeho obhajcovi aj vtedy, ak obvinený nemá obmedzenú spôsobilosť na právne úkony.

V zmysle ustanovenia § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí do väzby. Ak sa uznesenie oznamuje tak obvinenému, ako aj jeho zákonnému zástupcovi alebo obhajcovi, plynie lehota od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným ustanovením § 179 ods. 3 Trestného poriadku považuje za potrebné zdôrazniť, že zákonodarca mu nepriznáva autonómny obsah, ale je ho nutné vyhľadať v kontexte s ustanovením § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktoré považuje procesnú situáciu vzniknutú rozhodovaním súdu o vzatí obvineného do väzby za tak vážnu, že obhajoba obvineného musí byť zabezpečená prostredníctvom obhajcu, a to bez ohľadu na stanovisko obvineného.

Zákonodarca v citovanom ustanovení vidí naplnenie zmyslu, podstaty a účelu inštitútu povinnej obhajoby. Na takto priznané právo obvineného musia orgány činné v trestnom konaní a súdy prihliadať pri svojom rozhodovaní.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že neustanovenie obhajcu obvinenému ihneď potom, ako bol uznesením okresného súdu vzatý do väzby, vo svojich dôsledkoch zakladá porušenie práva sťažovateľa na obhajobu. Zákonne a aj ústavne je preto neakceptovateľné, ak sťažovateľ v období od 25. januára 2008, keď bol rozhodnutím sudkyne pre prípravné konanie vzatý do väzby, do 28. januára 2008, keď mu bola opatrením ustanovená obhajkyňa, nemal obhajcu, aj keď ho mať musel.

V tejto súvislosti treba uviesť, že rozhodnutím krajského súdu o podanej sťažnosti bol porušený zákon, keď tento si nesprávne vyložil ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku. V zmysle ustanovenia § 179 ods. 3 Trestného poriadku sa uznesenie o vzatí do väzby oznamuje tak obvinenému, ako aj jeho obhajcovi. V zmysle ustanovenia § 187 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku lehota na podanie sťažnosti je trojdňová tak pre obvineného, ako aj pre jeho obhajcu, pričom v zmysle ustanovenia § 187 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku táto lehota plynie od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané neskoršie.

V posudzovanej veci lehota na podanie sťažnosti u obvineného začala plynúť 25. januára 2008, keď mu bolo oznámené uznesenie okresného súdu, že ho berie do väzby. Koniec trojdňovej lehoty pripadol na 28. január 2008. Uznesenie o vzatí do väzby obvineného bolo oznámené jeho obhajkyni 1. februára 2008, a to jeho doručením. Trojdňová lehota obhajkyni uplynula 4. februára 2008. Je síce pravda, že obvinený podal sťažnosť až 29. januára 2008, teda deň potom, ako mu uplynula trojdňová lehota, ktorá pripadla naňho, avšak s poukazom na ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku nemôže obvinenému uplynúť skôr, ako uplynie lehota na podanie sťažnosti jeho obhajcovi. Keďže jeho obhajkyni pripadol koniec lehoty na podanie sťažnosti na 4. február 2008, nemohla preto obvinenému márne uplynúť lehota na podanie sťažnosti už 28. januára 2008.

Neoznámenie uznesenia okresného súdu o vzatí do väzby obvineného jeho obhajcovi do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti priznanej obvinenému vytvára zákonnú prekážku pre nadobudnutie právoplatnosti uznesenia o vzatí do väzby, pretože zákonnou podmienkou nadobudnutia jeho právoplatnosti je jeho doručenie obhajcovi obvineného a zároveň márne uplynutie trojdňovej lehoty počítanej odo dňa oznámenia, ktoré bolo urobené neskôr.

Z uvedeného dôvodu preto, ak krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa ako oneskorene podanú, rozhodol nezákonne.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa deklarovaného v čl. 17 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pobyt človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (porov. III. ÚS 204/02). Inštitútom, ktorý do osobnej slobody občana zasahuje, je nepochybne aj inštitút väzby. Osobná sloboda občana, ktorá sa priznáva v čl. 17 ods. 1 ústavy, nie je právom absolútnym.

Účelom tejto ústavnej záruky je ochrana osobnej slobody pred nezákonnými obmedzeniami. Z uvedeného dôvodu bolo úlohou ústavného súdu aj v posudzovanej veci zaoberať sa a vyhodnotiť, či obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa, ktoré bolo realizované prostredníctvom inštitútu väzby, bolo v súlade so zákonom, a teda či bolo

realizované ústavne konformným spôsobom. Ústavný súd osobitne vyhodnotil procesný postup krajského súdu, ktorý predchádzal jeho rozhodnutiu o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby, ako aj samotné jeho rozhodnutie o sťažnosti, a dospel k záveru o nezákonnosti jeho postupu a rozhodnutia z už uvedených dôvodov. Zamietnutie sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky na takéto rozhodnutie všeobecného súdu, možno považovať za tak intenzívny zásah do osobnej slobody sťažovateľa, a to vzhľadom na jeho samotnú podstatu inštitútu väzby, že vo svojich dôsledkoch znamená aj neústavnosť takéhoto rozhodnutia, a teda porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu spôsobom, ako to má na mysli aj ustanovenie čl. 17 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva deklarovaného v čl. 17 ods. 2 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Ustanovením prvej vety čl. 17 ods. 2 ústavy sa jednoznačne určuje prameň práva, ktorým možno obmedziť osobnú slobodu. Je ním zákon. V posudzovanej veci zákonnou normou, ktorá ustanovuje podmienky a spôsob obmedzenia osobnej slobody, je Trestný poriadok. Imanentnou súčasťou ústavného práva priznaného v čl. 17 ods. 2 ústavy je okrem iných práv pri inštitúte väzby aj právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, ako aj podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil jeho prepustenie, ak je táto nezákonná. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť, že z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania. Stíhanie je v plnom rozsahu konformné s týmto ústavným právom, ak materiálne aj formálne podmienky postupu procesného súdu vychádzajú zo zákona. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že postup a rozhodnutie krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa bolo nezákonné, keď nerešpektovalo zákonné podmienky explicitne ustanovené predovšetkým v ustanovení § 179 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku a v ustanovení § 187 ods. 1 Trestného poriadku pre jeho rozhodnutie.

Bolo povinnosťou všeobecného súdu v súlade s uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku pri svojom rozhodovaní skúmať a vyhodnotiť splnenie zákonných podmienok, teda či uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby bolo oznámené aj jeho ustanovenému obhajcovi, a rovnako kedy uplynula lehota na podanie opravného prostriedku obhajcovi. Len po vyhodnotení uvedených skutočností mohol všeobecný súd dospieť k správne a zákonnému rozhodnutiu. Všeobecný súd však v rozpore s jeho zákonnými povinnosťami tieto skutočnosti neskúmal a osobitne nevyhodnocoval, a to aj napriek tomu, že súčasťou trestného spisu bolo aj opatrenie okresného súdu, ktorým bola sťažovateľovi ustanovená obhajkyňa už 28. januára 2008. Postup krajského súdu pri posudzovaní zákonných podmienok na jeho rozhodnutie viedol k nezákonnosti jeho rozhodnutia, ktorá vo svojich dôsledkoch znamená aj jeho neústavnosť, a teda porušenie sťažovateľom označeného základného práva deklarovaného v čl. 17 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáha aj vyslovenia porušenia svojho základného práva byť vzatý do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu, tak ako je deklarované v ustanovení čl. 17 ods. 5 ústavy. Základné právo deklarované v čl. 17 ods. 5 ústavy nadväzuje na základné právo, ktoré je občanom priznané v čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy. Obmedzenie osobnej slobody väzbou je možné jedine na základe rozhodnutia súdu. Súd je viazaný zákonom v tom zmysle, že o obmedzení osobnej slobody väzbou môže rozhodnúť iba z dôvodov výslovne určených v zákone a na čas, ktorý ustanovil zákon. Predpokladom na to, aby v posudzovanej veci krajský súd vôbec posúdil dôvodnosť námietok sťažovateľa o nezákonnosti väzobného rozhodnutia okresného súdu, je ich vecné preskúmanie. Ak sa krajský súd pri svojom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa obmedzil iba na posúdenie formálnych podmienok – zachovanie lehoty na podanie sťažnosti, ktoré navyše vyhodnotil nesprávne a nezákonne, potom sa už vôbec nemohol a ani nezaoberal vecnými dôvodmi namietanými sťažovateľom proti dôvodnosti samotného väzobného rozhodnutia okresného súdu. Popísaným nezákonným procesným postupom a rozhodnutím krajský súd vo svojich dôsledkoch odoprel sťažovateľovi právo na preskúmanie zákonnosti väzobného obmedzenia jeho osobnej slobody. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že takéto rozhodnutie neobstojí ani z ústavného hľadiska, a preto

vyslovil vo výrokovej časti nálezu v bode 1 porušenie označeného základného práva sťažovateľa deklarovaného v čl. 17 ods. 5 ústavy.

2. Sťažovateľ podanou sťažnosťou namietal porušenie aj svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak ako to deklaruje čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podstata základného práva na súdnu ochranu spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákona, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (porov. IV. ÚS 1/02). Súčasne každý má právo, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava (porov. IV. ÚS 77/02).

Ústavný súd už v tejto súvislosti judikoval, že právo na súdnu a inú právnu ochranu vychádza z procesných práv, ktoré všetky patria do spoločného základu práva na spravodlivý proces (porov. I. ÚS 56/01). Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu deklarovaný v čl. 46 ods. 1 ústavy však nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatnení. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu a inú ochranu (porov. I. ÚS 26/94).

Ústavný súd osobitne považuje za potrebné uviesť, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dochádza vtedy, ak je komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom súde, predovšetkým vtedy, ak všeobecný súd odmietol konať a rozhodnúť o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (porov. II. ÚS 8/01), alebo v prípade opravných konaní, keď všeobecný súd odmietne

opravný prostriedok alebo zastaví o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (porov. IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd v súvislosti s posudzovanou vecou konštatuje, že namietaný procesný postup krajského súdu pri rozhodovaní o opravnom prostriedku podanom sťažovateľom vykazuje znaky nezákonnosti, konkrétne ide o nerešpektovanie ustanovenia § 187 ods. 1 Trestného poriadku, a to takým spôsobom, že krajský súd z formálnych dôvodov zamietol podaný opravný prostriedok bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým rozhodnutím. Každé konanie a rozhodnutie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je zároveň aj porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Namietaným procesným postupom krajského súdu bol porušený zákon, a to spôsobom, ktorý vo svojich dôsledkoch zakladá aj jeho neústavnosť, a preto ústavný súd vyslovil vo výrokovej časti tohto nálezu v bode 1 porušenie sťažovateľom označeného základného práva deklarovaneého v čl. 46 ods. 1 ústavy.

3. Primerané finančné zadosťučinenie

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ v petite sťažnosti žiadal priznanie finančného zadosťučinenia 100 000 Sk, čo odôvodnil pretrvávajúcim pocitom neistoty, keď má faktický a právny záujem na ochrane svojich práv. Sťažovateľ primerané finančné zadosťučinenie odôvodňuje aj pocitmi nespravodlivosti a stratou dôvery nielen v justičný systém, ale aj k základným atribútom právneho štátu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva označeného v rozhodnutí zaručeného v označených článkoch ústavy nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané v sume 2 000 € tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade krajský súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

4. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. T. P. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania v celkovej sume 17 469 Sk. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania v sume 356,40 € (10 752 Sk), a to za tri úkony právnej služby v hodnote po 105,42 € (3 176 Sk) (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti v roku 2008 a podanie z 20. októbra 2008) a trikrát náhradu režijného paušálu po 6,31 € (190 Sk) podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a k tomu 19 % DPH v sume 21,21 € (639 Sk), pretože advokátka je od 1. septembra 2008 platiteľkou dane z pridanej hodnoty. Základom na výpočet výšky náhrady za jeden úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk. Úhradu uplatnenú za ďalšie úkony (podanie z 23. mája 2008 a podanie z 29. júla 2008) sťažovateľovi so zreteľom na ich obsah nepriznal (absencia ústavnoprávneho charakteru).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2009